

Stefan Kałuski

DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA I EDUKACYJNA

Zarys treści. Formy i zakres popularyzacji wiedzy geograficznej przez pracowników Zakładu Geografii Regionalnej w różnych mediach: radiu, telewizji, książkach, czasopismach, gazetach. Działania edukacyjne obejmowały przygotowywanie filmów i zestawów przeźroczy, programów wycieczek edukacyjnych, a także tłumaczenia literatury obcojęzycznej.

Słowa kluczowe: geografia, popularyzacja wiedzy, edukacja.

Od początku istnienia najpierw Katedry a później Zakładu Geografii Regionalnej, zatrudnione tam osoby niezwykle aktywnie uczestniczyły w działaniach upowszechniających wiedzę geograficzną. Wykorzystywano wszystkie formy popularyzacji takie jak radio, telewizja, publikacje w czasopismach i książkowe, zestawy przeźroczy, filmy, mapy i atlasy.

Najwięcej artykułów zamieszczano w czasopismach przeznaczonych dla osób zainteresowanych geografią, krajoznawstwem lub turystyką. Można tu wymienić miesięczniki *Geografia w Szkole*, *Poznaj Świat*, *National Geographic* czy nie ukazujące się już *Kontynenty*. Pracownicy Zakładu byli też członkami zespołów redakcyjnych wielu z wymienionych czasopism. Przez wiele lat redaktorem naczelnym *Geografii w Szkole* był J. Barbag. W zespole redakcyjnym „Poznaj Świat” pracowali S. Kałuski i M. Skotnicki, w redakcji *Poznaj Swoj Kraj* M. Więckowski. Przez wiele lat redaktorem i autorem rocznika *Świat w Przekroju* był M. Skotnicki. Wiele artykułów i notatek opublikowano w gazetach i czasopismach o różnorodnej tematyce np. w dzienniku *Rzeczpospolita*, *Życie Warszawy*, *Życie Gospodarcze*, *Wiedza i Życie*, *Tatry*.

Inną formą popularyzacji geografii były wygłaszane odczyty i prelekcje – zwykle ilustrowane barwnymi przeźrocami. Organizatorem były zwykle PTG, Towarzystwo Wiedzy Powszechnej i inne. Tematyka odczytów wiązała się najczęściej z zainteresowaniami i znajomością regionów z autopsji. Np. A. Bonasewicz – Ameryka Łacińska, J. Winidowa – Azja itp.

Inny charakter miały wykłady prowadzone przez pracowników Zakładu dla nauczycieli organizowane najczęściej przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli. Tu starano się przekazać najnowsze informacje lub metody badań geograficznych.

Wielu pracowników Zakładu (A. Bonasewicz, B. Dumanowski, M. Skotnicki, S. Kałuski), przebywając dłuższy czas w uniwersyteckich ośrodkach geograficznych, wygłaszało prelekcje o Polsce lub rozwoju naszej geografii.

Niemal wszyscy pracownicy Zakładu w różnym czasie współpracowali z redakcjami Polskiego Radia: samodzielnie przygotowywali audycje, udzielali wywiadów, uczestniczyli w dyskusjach panelowych. Nie bez znaczenia dla jakości programów radiowych jest fakt, że wielu redaktorów często zasięga telefonicznych porad u pracowników Zakładu. Pytania dotyczą najczęściej nazewnictwa geograficznego lub lokalizacji różnych obiektów.

Niemal od początku działania Telewizji Polskiej pracownicy Zakładu Geografii Regionalnej występują w charakterze ekspertów w jednym z najdłużej emitowanych programów – w teleturnieju *Wielka Gra* (min. B. Dumanowski, A. Bonasewicz, S. Kałuski, M. Skotnicki, A. Gocłowski, A. Walewski). Inne programy z naszym udziałem to *Klub Sześciu Kontynentów* i audycje Naczelnej Redakcji Programów Edukacyjnych.

Typowo edukacyjny charakter ma przygotowywanie zestawów przeźroczy z obszernym komentarzem dla nauczycieli geografii. Powielane przez wytwórnie pomoce naukowe służą w szkołach całego kraju. Autorami byli A. Gocłowski i S. Kałuski.

Cenioną przez późniejszych odbiorców pracą jest tłumaczenie i opracowanie wersji polskiej atlasów; np. *The Picture Atlas of the World*, *The Eyewitness Atlas of the World* (B. Dumanowski).

Nietypową formą popularyzacji geografii było wreszcie opracowywanie programów naukowych wycieczek trampingowych np. „Parki Alpejskie” (E. Kantowicz), oraz udzielanie porad studentom przygotowującym dalekie wyprawy naukowe.

Działalność popularyzatorska i edukacyjna pozytywnie oceniana jest nie tylko przez jej adresatów. I tak A. Bonasewicz został uhonorowany odznaką „Zasłużony Popularyzator Wiedzy” i „Zasłużony Działacz Kultury”. Inni otrzymywali listy gratulacyjne, dyplomy i nagrody. Działalność popularyzatorską i edukacyjną Zakładu Geografii Regionalnej należy uznać za integralną część 50-letniego dorobku i istotną funkcję, którą Zakład nadal pełni.

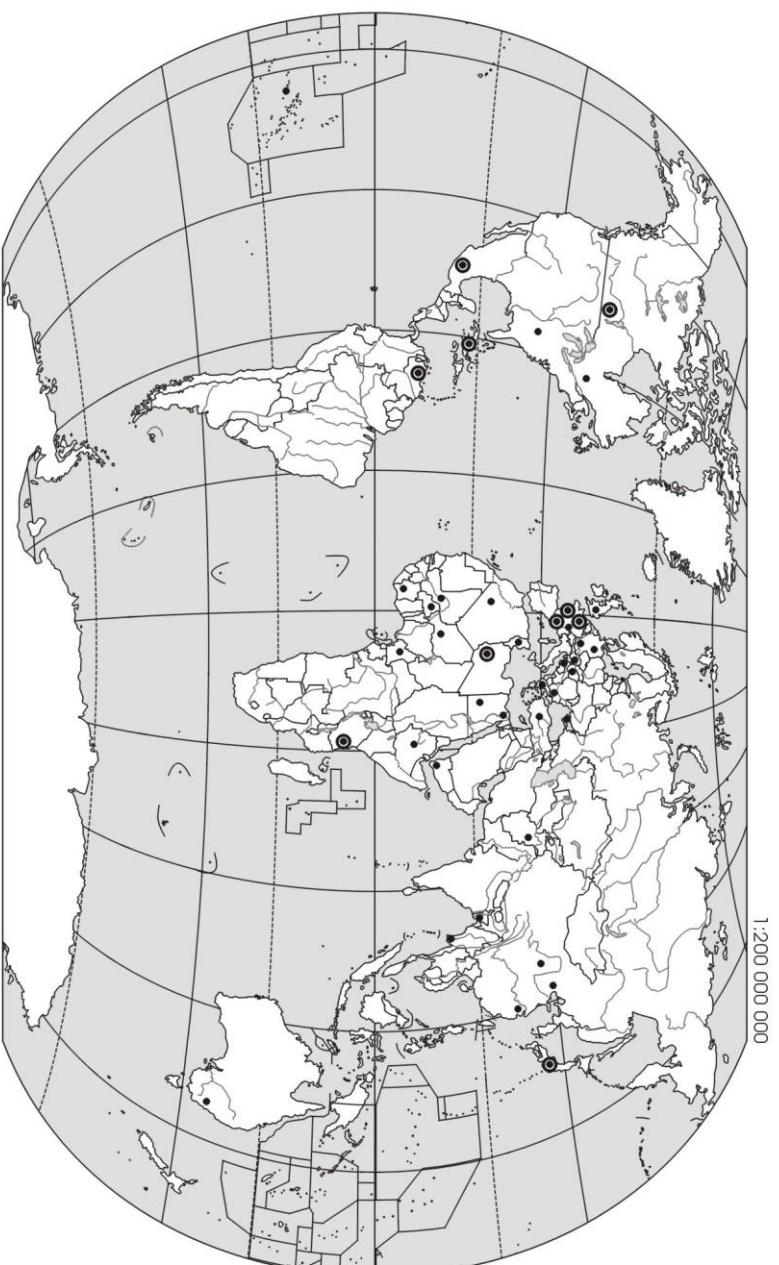
Stefan Kałuski

Popularization and Education

Summary

Popularization projects and extra-university educational tasks of the Department's staff concerned not only geography, but also tourism and sightseeing. Popularization projects were pursued in various mass media, such as radio, television, books, periodicals and daily papers. Education consisted in the preparation of teaching aids (films, sets of slides), developing programs of educational tours, as well as translations of foreign literature.

Pobyty pracowników Zakładu Geografii Regionalnej za granicą

- pobyty ponad 3 miesiące, pobyty zakończone publikacjami
- ośrodki akademickie, w których prowadzono wykłady